

การพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทาง
สุขภาพจิต หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี
Instructional Development in the COVID-19 Situation of Nursing Care of Persons
with Mental Health Problems Subject in Bachelor of Nursing Science Program of
Boromarajonani Nursing College Changwat Nonthaburi

เจนจิรา เกียรติสินทรัพย์^{1*}, ทานตะวัน แยมบุญเรือง¹, สาริณี โต๊ะทอง¹
Janejira Kiatsinsap^{1*}, Tantawan Yamboonruang¹, Sarinee Thongtong¹
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี^{1*}
Boromrajonani College of Nursing Changwat Nonthaburi^{1*}

(Receive: February 1, 2023; Revised: May 20, 2023; Accepted: July 1, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในผลลัพธ์การเรียนการสอนและข้อเสนอการ
พัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต ผู้ให้
ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยอาจารย์และนักศึกษา จำนวน 19 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์
ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์และนักศึกษาพึงพอใจและไม่พึงพอใจในผลลัพธ์การเรียนการสอน
2. แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน 6 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชา กระบวนการจัดการเรียนการ
สอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวม 33 แนวทาง ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาด้าน
ผู้สอน เช่น การให้การปรึกษาการแก้ปัญหา การให้การสนับสนุนทางวิชาการ การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีการเรียนการ
สอน ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาด้านผู้เรียน เช่น การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ การให้ยืมสื่ออุปกรณ์ การ
สื่อสารให้ผู้ปกครองเห็นความจำเป็นของการเรียนการสอน ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาด้านเนื้อหาวิชา เช่น การปรับ
แผนการจัดการเรียนสอน การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน การปรับเนื้อหาวิชา ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาด้าน
กระบวนการจัดการเรียนการสอน เช่น การปรับปรุงแบบการจัดการเรียนการสอน การปรับกิจกรรมการประชุมแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ การปรับกิจกรรมการศึกษาดูงาน ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ เช่น การเลือกใช้สื่อการ
เรียนรู้ที่น่าสนใจ การเลือกใช้แพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาแหล่งสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน และ
ตัวอย่างด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เช่น การปรับแก้ไขกลยุทธ์การวัดและประเมินผล การปรับแก้ไขวิธีการสอบ
การเลือกใช้เครื่องมือการสอบ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนอื่น ๆ ควรนำแนว
ทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการ
พยาบาลในสถานการณ์วิกฤติที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบ on-site ได้

คำสำคัญ: การพัฒนาการเรียนการสอน, โควิด-19, การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: kiat_j@bcnnon.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 089-1728848)

Abstract

The objective was to study satisfaction with instructional outcomes and development proposals in the situation of COVID-19 of nursing care of persons with mental health problems subject. This qualitative research used focus group discussion to collect data from instructors and students. Data were analyzed by content analysis.

The findings showed that teachers and students were satisfied and dissatisfied with the instructional outcomes and proposed 33 guidelines for instructional development which divided into 6 aspects, namely, instructors, students, subject content, instructional process, media and learning resources, and measurement and evaluation of learning outcomes. Examples of guidelines for instructor development, such as consulting for problem solving, academic support, instructional technology training. Examples of guidelines for student development, such as learning technology training, media equipment lending, communicating to parents the necessity of instruction. Examples of guidelines for subject content development, such as, instructional plan adjustment, student readiness study, subject content adjustment. Examples of guidelines for instructional process development, such as instructional model adjustment, knowledge sharing meeting activities adjustment, study tour activities adjustment. Examples of guidelines for media and learning resources development, such as interesting learning materials selection, instructional platform selection, instructional material resource development. Examples of guidelines for measurement and evaluation of learning outcomes, such as measurement and evaluation strategy revision, examination method revision, examination tool selection.

It was suggested that Boromarajonani College of Nursing Changwat Nonthaburi and other Boromarajonani College of Nursing should implement guidelines for instruction development in the COVID-19 situation to improve teaching and learning of nursing practicum subjects in critical situations where on-site instruction is not possible.

Keywords: , Instructional Development, COVID-19, Nursing Care for Persons with Mental Health Problems

บทนำ

วิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 หรือโควิด-19) ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนไปทั่วโลกจากการที่ต้องจัดการเรียนการสอนในวิถีชีวิตแบบปกติใหม่ (New Normal) เพื่อลดและหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโควิด-19 และเกิดความต่อเนื่องในการศึกษา โดยเป็นการจัดการเรียนการสอนในบริบทที่ต้องมีการล้างมือ ใส่หน้ากากอนามัย อยู่ห่างจากบุคคลอื่น และหลีกเลี่ยงการรวมกลุ่ม ดังนั้น การเรียนการสอนออนไลน์จึงเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สำคัญของการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 โดยเฉพาะในช่วงที่มีการระบาดรุนแรงถึงขั้นต้องปิดสถานศึกษา ความสำเร็จของการเรียนการสอนออนไลน์เกิดจากการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่สามารถประชุมทางวิดีโอที่ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันได้แบบเวลาจริง ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการบรรยายได้ทั้งทางโทรศัพท์มือถือและ

คอมพิวเตอร์พกพา และสามารถรับชมการบรรยายย้อนหลังได้ ซึ่งปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญประการหนึ่งคือ ระบบอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ (Basilaia, Dgebuadze, Kantaria, & Chokhanelidze, 2020)

สถานศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาได้กำหนดให้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้การเรียนการสอนออนไลน์เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 โดยปฏิบัติตามมือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (Ministry of Public Health, 2020) ในขณะที่กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมประกาศให้จัดการเรียนการสอนออนไลน์วิชาบรรยายผ่านระบบ LMS System และสร้างทีมการสอน (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2020) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์อย่างกะทันหันถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ได้รับผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน เช่น ผู้บริหารต้องใช้กลไกการบริหารที่ยืดหยุ่นรองรับเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน ผู้เรียนถูกจำกัดจำนวนในการเข้าชั้นเรียน ไม่สามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องทำร่วมกันในชั้นเรียนได้ (Thongkao, 2020) การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการเรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครวัดนพบุรีเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับรายวิชาการปฏิบัติการพยาบาล เพราะเป็นวิชาการฝึกงานหรือการฝึกภาคสนามที่ต้องใช้การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าเป็นหลัก

วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตได้ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2563 (ภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2562) กิจกรรมการฝึกงานที่ได้รับผลกระทบ ประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชบนหอผู้ป่วยและชุมชน การฝึกปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตในระยะวิกฤติ การศึกษาดูงานการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช และการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การนำการเรียนการสอนออนไลน์มาใช้แทนการฝึกปฏิบัติจริงกับผู้ป่วยในโรงพยาบาลโดยให้นักศึกษาเรียนรู้การปฏิบัติกับผู้ป่วยที่เป็นกรณีศึกษาของนักศึกษาปีการศึกษาปีก่อนหน้า ซึ่งสามารถจัดการเรียนการสอนได้ในบางกิจกรรมเท่านั้น และการลดเวลาการฝึกงานของการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชบนหอผู้ป่วย การศึกษาดูงาน และการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต ผลกระทบที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา กล่าวคือผลการเรียนรู้ลดลงอันเนื่องมาจากเวลาในการเรียนรู้ลดลง ประกอบกับรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ไม่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติ ดังนั้น การศึกษาบทเรียนของการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 จะทำให้ได้บทเรียนสำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หรือสามารถนำไปใช้ได้กับการเผชิญสถานการณ์วิกฤติรูปแบบอื่น ๆ ในลักษณะที่ต้องมีการปิดสถานศึกษา เพื่อให้นักศึกษาสามารถจบการศึกษาได้ตามเวลาที่หลักสูตรกำหนดอย่างมีคุณภาพใกล้เคียงกับการจัดการเรียนการสอนปกติ โดยการศึกษาบทเรียนหรือการถอดบทเรียนของการวิจัยนี้ใช้เทคนิคการทบทวนหลังการปฏิบัติ (Retrospective Technique) ซึ่งเป็นการถอดบทเรียนจากหลังการดำเนินงานการเรียนการสอนรายวิชา เพื่อนำบทเรียนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป (Ongcharoen, 2017 และ Sarabun, Suthiruangwong, Wapet, Kositpokin, Phusiri, Koomkrong, & et al, 2011) บทเรียนที่ได้คือ แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

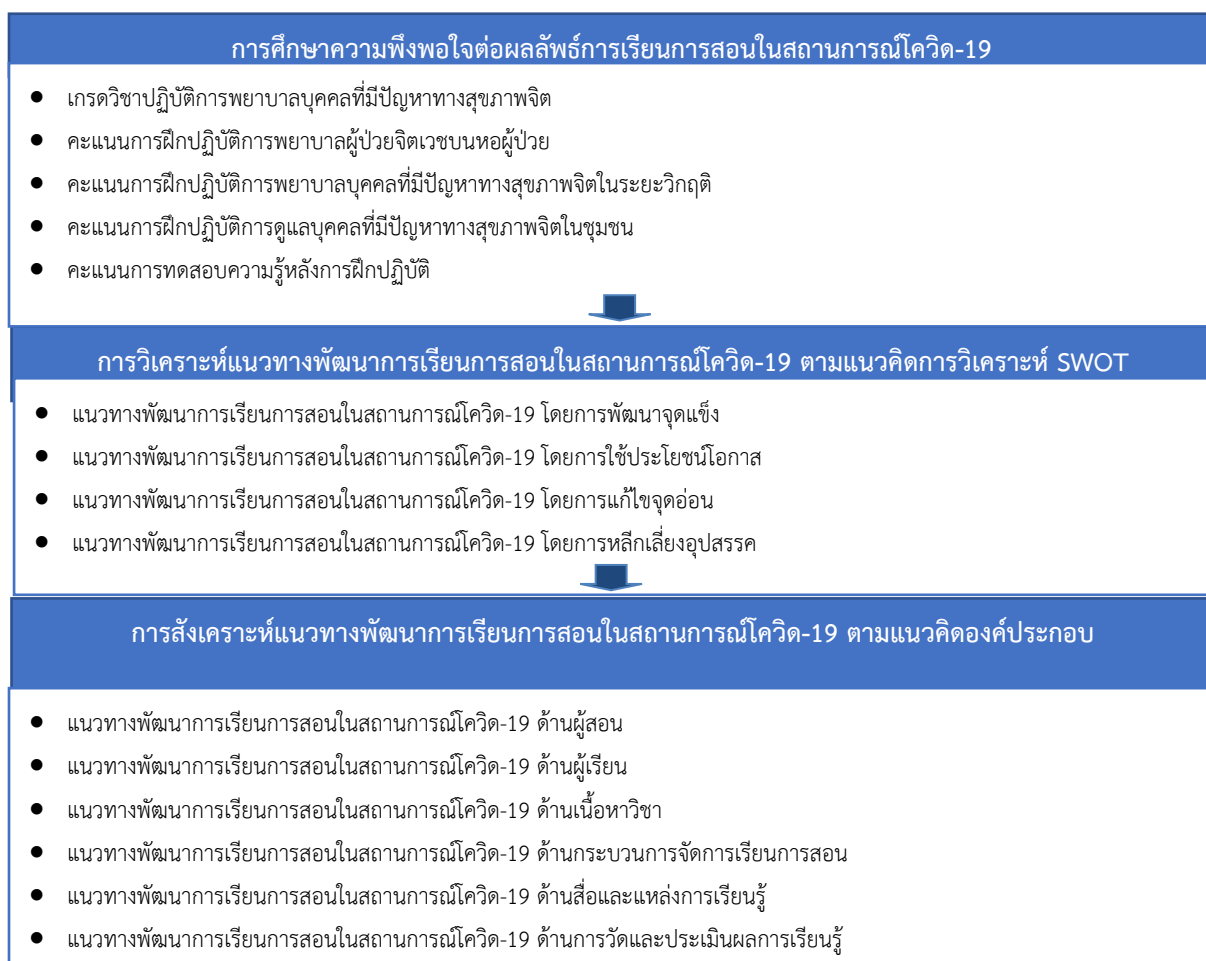
วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาต่อผลลัพธ์การเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของวิชาชีพปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้ใช้แนวคิดจากแนวทางการพัฒนาที่ได้จากการถอดบทเรียนการเรียนการสอนแบบการทบทวนหลังการปฏิบัติ 4 แนวทาง ได้แก่ การพัฒนาจุดแข็ง การใช้ประโยชน์โอกาส การแก้ไขจุดอ่อน และการหลีกเลี่ยงอุปสรรค ซึ่งเป็นการกำหนดตามแนวคิดการวิเคราะห์ SWOT ที่แสดงถึงประเด็นที่ศึกษาของแต่ละขั้นตอนสู่การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 โดยเริ่มจากการศึกษาความพึงพอใจต่อผลลัพธ์การเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งมีประเด็นที่ศึกษาประกอบด้วย เกรด คะแนนการฝึกปฏิบัติ และคะแนนการทดสอบการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามแนวคิดการวิเคราะห์ SWOT มีประเด็นที่ศึกษาประกอบด้วย 4 แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาจุดแข็ง การใช้ประโยชน์โอกาส การแก้ไขจุดอ่อน และการหลีกเลี่ยงอุปสรรคและการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามแนวคิดองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 6 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชา กระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยบทเรียนการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Study)

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตปีการศึกษา 2563 จำนวน 9 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 ที่เลือกมาแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากผลการเรียน จำนวน 10 คน ประกอบด้วย นักศึกษาที่มีผลการเรียนดี จำนวน 3 คน ผลการเรียนปานกลาง จำนวน 4 คน และผลการเรียนต่ำ จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแนวคำถามการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1) ความพึงพอใจต่อผลลัพธ์การเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 เป็นอย่างไร 2) จุดอ่อนของการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 มีอะไรบ้าง และจะมีแนวทางการแก้ไขจุดอ่อนดังกล่าวอย่างไร 3) อุปสรรคของการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 มีอะไรบ้าง และจะมีแนวทางการหลีกเลี่ยงอุปสรรคดังกล่าวอย่างไร 4) จุดแข็งของการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 มีอะไรบ้าง และจะมีแนวทางการรักษาและพัฒนาจุดแข็งดังกล่าวอย่างไร และ 5) โอกาสของการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 มีอะไรบ้าง และจะมีแนวทางการใช้ประโยชน์โอกาสดังกล่าวอย่างไร แนวคำถามทุกข้อผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิทยากรกระบวนการทำหน้าที่ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยกลุ่มอาจารย์กำหนดให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาทำหน้าที่เป็นหัวหน้าทีมหรือผู้เื้อ และอาจารย์อีกคนทำหน้าที่จดบันทึก ส่วนกลุ่มนักศึกษามีเฉพาะวิทยากรกระบวนการกับนักศึกษาเพื่อให้ นักศึกษามีอิสระในการให้ข้อมูล

ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ในเบื้องต้นโดยผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization Technique) โดยแบ่งช่วงการสนทนาตามหัวข้อของแนวคำถามแล้วสรุปให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มฟังเป็นระยะเมื่อจบหัวข้อในแต่ละแนวคำถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา 5 ขั้นตอน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) การบรรยายด้วยถ้อยคำที่ประกอบด้วยการบรรยายของผู้วิจัยและการแสดงหลักฐานสนับสนุนจากข้อมูลโดยตรง และ 2) การนำเสนอผลสรุปการวิเคราะห์ด้วยภาพวิเคราะห์ โดยรวมผลการวิเคราะห์ทั้งสองส่วนไว้ในตารางเดียวกัน ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหา 5 ขั้นตอน (Buason, 2008) สรุปได้ดังนี้ 1) จัดระเบียบข้อมูลโดยจัดทำไฟล์ข้อมูลเอกสารการสนทนากลุ่มแบ่งเป็นกลุ่มอาจารย์และกลุ่มนักศึกษา 2) กำหนดรหัสของข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาความพึงพอใจ ประกอบด้วยวลีหลักคือ ผลลัพธ์การเรียนการสอน ซึ่งหมายถึง เกรดที่ได้รับ คะแนนการฝึกปฏิบัติ และคะแนนการทดสอบความรู้ และรหัสข้อมูลตามประเด็นการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการเรียนการสอนประกอบด้วยวลีหลัก 4 ประเด็นคือ การพัฒนาจุดแข็ง การใช้ประโยชน์โอกาส การแก้ไขจุดอ่อน และหลีกเลี่ยงอุปสรรค 3) สร้างข้อสรุปชั่วคราว 2 ขั้นตอน 1) กำหนดและตรวจสอบยืนยันแนวทางพัฒนาการเรียนการสอน 4 ด้านคือ การพัฒนาจุดแข็ง การใช้ประโยชน์โอกาส การแก้ไขจุดอ่อน และการหลีกเลี่ยงอุปสรรค และ 2) สังเคราะห์และตรวจสอบยืนยันบทเรียนแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน โดยแบ่งบทเรียนเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชา กระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสังเคราะห์ได้จากการแบ่งองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ตามแนวคิดของ Sipithakkiat, Piansukmanee,

Pichitpatja, & Tangsomchai (2021) และ Thammetha (2014) 4) สร้างบทสรุปโดยเชื่อมโยงข้อสรุปชั่วคราว บทเรียนแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนกับวัตถุประสงค์การวิจัย และ 5) พิสูจน์ความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ โดยอธิบายความเหมาะสมของวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้การสนทนากลุ่มซึ่งทำให้ได้ข้อมูลปฐมภูมิและเป็นข้อมูลเชิงลึก และอธิบายคุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากความเป็นตัวแทนประชากรที่ดีของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเกิดจากผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงคือผู้สอนและผู้เรียน และมีความไว้วางใจต่อผู้เก็บข้อมูลเนื่องจากเป็นบุคคลภายนอกที่ ทำหน้าที่ผู้ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

จริยธรรมวิจัย

การวิจัยนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2564 จากคณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จังหวัดนนทบุรี ตามเอกสารเลขที่ BCNNON No. 008/64

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาต่อผลลัพธ์การเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของวิชา ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

ตาราง 1 ผลการศึกษาความพึงพอใจในผลลัพธ์การเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

อาจารย์	นักศึกษา
1. ไม่พึงพอใจต่อผลลัพธ์การเรียนการสอนในภาพรวมที่วัดจากเกรดที่ นักศึกษาได้รับ “ระดับเกรด C ⁺ และ C ของปีการศึกษา 2563 มีถึง 43% จะดีมาก ถ้าได้เกรด B ขึ้นไป” (อาจารย์ 3)	1. พึงพอใจต่อเกรดที่นักศึกษาแต่ละคนได้รับ “พอใจกับเกรดที่ได้รับ รู้สึกว่าอาจารย์ประเมินได้ตามความสามารถของ นักศึกษา” (นักศึกษา 7) “พอใจกับเกรดที่ได้รับ เป็นไปตามความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละ คน
2. พึงพอใจต่อคะแนนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชในหอ ผู้ป่วย การฝึกปฏิบัติการบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตในระยะวิกฤติ และการฝึกปฏิบัติการดูแลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตในชุมชน แต่ ก็มีความต้องการพัฒนาให้ดีขึ้น “น่าพอใจกับคะแนนการฝึกปฏิบัติที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 พอเชื่อได้ว่า นักศึกษาจะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้” (อาจารย์ 3) “ต้องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล บุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิตในระยะวิกฤติให้เพิ่มมากขึ้น โดยหาก สามารถปรับในเรื่องของระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติงานเพื่อให้ นักศึกษาได้มีโอกาสได้ดูแลผู้ป่วยจิตเวชในระยะวิกฤติได้เพิ่มขึ้น” (อาจารย์ 1) “ต้องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล บุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น โดยเน้นเรื่อง บทบาทของพยาบาลจิตเวชชุมชนให้นักศึกษาได้มองเห็นการทำงานของ พยาบาลจิตเวชชุมชนให้ชัดเจนมากขึ้น” (อาจารย์ 9)	2. พึงพอใจและไม่พึงพอใจต่อคะแนนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิต เวชในหอผู้ป่วย การฝึกปฏิบัติการบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตในระยะ วิกฤติ และการฝึกปฏิบัติการดูแลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตในชุมชน “พอใจกับคะแนนที่ได้ในการฝึกปฏิบัติ รู้สึกว่าอาจารย์ประเมินได้ตาม ความสามารถของนักศึกษา” (นักศึกษา 2) “พอใจกับคะแนนที่ได้จากการฝึกงานการปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มี ปัญหาทางสุขภาพจิตในระยะวิกฤติ” (นักศึกษา 6) “พอใจกับคะแนนที่ได้ในการฝึกปฏิบัติการดูแลบุคคลที่มีปัญหาทาง สุขภาพจิตในชุมชน” (นักศึกษา 9) “ยังไม่พอใจกับผลคะแนนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชบนหอ ผู้ป่วย” (นักศึกษา 5) “ไม่โอเคกับคะแนนการฝึกงานการปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทาง สุขภาพจิตในระยะวิกฤติ” (นักศึกษา 8) “ไม่พอใจกับคะแนนการฝึกปฏิบัติการดูแลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต ในชุมชน” (นักศึกษา 10)
3. ไม่พึงพอใจต่อคะแนนการทดสอบความรู้หลังการฝึกปฏิบัติในภาพรวม “คะแนนที่ทำให้ได้เกรดไม่น่าจะอยู่ที่คะแนนสอบ จะเห็นได้ว่าคะแนน สอบต่ำกว่า 50% หรือเกินมานิดหน่อย” (อาจารย์ 1) “คะแนนสอบของนักศึกษาปีการศึกษา 2563 ไม่ถึง 50% เลย” (อาจารย์ 3)	1.3 นักศึกษาพึงพอใจคะแนนการทดสอบของตนเอง “พอใจกับคะแนนสอบที่ได้รับถ้าเตรียมตัวมากกว่านี้ก็จะดีกว่านี้” (นักศึกษา 5) “พอใจกับคะแนนสอบที่ได้รับซึ่งเป็นผลจากความตั้งใจในการฝึก ปฏิบัติ” (นักศึกษา 6)

อาจารย์	นักศึกษา
“คะแนนฝึกปฏิบัติอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่คะแนนสอบทำไม่สูงตาม” (อาจารย์ 4)	“ยังไม่พอใจกับคะแนนสอบที่ได้ถ้าได้ฝึกมากกว่านี้ก็จะดี” (นักศึกษา 8)
“การออกข้อสอบยากไปหรือเปล่า อาจจะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบ หรือเป็นเพราะนักศึกษาไม่มีเวลาเตรียมตัว หรือไม่ให้ความสำคัญเป็นไปได้อีก” (อาจารย์ 6)	

จากตาราง 1 พบว่าความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาต่อผลลัพธ์การเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีทั้งพึงพอใจและไม่พึงพอใจในผลลัพธ์การเรียนรู้

2. แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

ตาราง 2 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19	
1. พัฒนาจุดแข็งการอยู่ใกล้แหล่งฝึกงานที่เป็นโรงพยาบาลด้านจิตเวชระดับตติยภูมิ โดยส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับแหล่งฝึกงาน “วิทยาลัยมีจุดแข็งที่อยู่ใกล้โรงพยาบาลศรีธัญญาซึ่งเป็นแหล่งฝึกงานที่เป็น Tertiary Psychiatric Hospital Care การสร้างความร่วมมือทางวิชาการจะทำให้ได้รับสนับสนุนการฝึกงานได้ดียิ่งขึ้น” (อาจารย์ 3)	1. แก้ไขจุดอ่อนความไม่พร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ของอาจารย์ โดยจัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนออนไลน์ฝึกงาน “อาจารย์ต้องเจอกับวิธีการเรียนการสอนออนไลน์ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ ทำให้ไม่พร้อมใช้แพลตฟอร์มการประชุมออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันเฉพาะสำหรับการเรียนการสอน ต้องจัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ให้กับอาจารย์อย่างเร่งด่วน” (อาจารย์ 1)
2. พัฒนาจุดแข็งที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนออนไลน์ โดยขอรับคำปรึกษาในการแก้ปัญหาเชิงนโยบายด้านปัญหาภาระงานที่ไม่ใช่การเรียนการสอน ปัญหาอาจารย์ไม่เพียงพอ ปัญหาขวัญและกำลังใจ ปัญหาความแตกต่างระหว่าง generation ของอาจารย์กับนักศึกษา “เรามีจุดแข็งที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการเรียนการสอน เราควรขอรับคำปรึกษาในการแก้ปัญหาเชิงนโยบาย เช่น ภาระงานที่ไม่ใช่การเรียนการสอน อาจารย์ไม่เพียงพอ ขวัญและกำลังใจในการทำงาน ความแตกต่างระหว่าง gen ของอาจารย์กับนักศึกษา” (อาจารย์ 7)	2. แก้ไขจุดอ่อนที่เวลาการปฏิบัติภาระงานด้านการเรียนการสอนถูกใช้ในภาระงานที่ไม่ใช่การเรียนการสอน โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบภาระงานที่ไม่ใช่การเรียนการสอนเพื่อให้อาจารย์มีเวลาของภาระงานการเรียนการสอนมากขึ้น “ภาระงานของอาจารย์ค่อนข้างมากมีทั้งงานการเรียนการสอนและงานที่ไม่ใช่การเรียนการสอน เช่น งานโครงการที่ได้รับมอบหมาย น่าจะจัดให้มีผู้รับผิดชอบภาระงานที่ไม่ใช่การเรียนการสอนเป็นการเฉพาะ” (อาจารย์ 7)
3. พัฒนาจุดแข็งที่อาจารย์มีความรู้ความสามารถตรงตามคุณสมบัติด้านการเรียนการสอนของสภาพยาบาล โดยกำหนดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อทบทวนความรู้การเรียนการสอนตามระยะเวลาที่เหมาะสม “เรามีอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถตรงตามคุณสมบัติการสอนของสภาพยาบาล จุดแข็งนี้ต้องรักษาไว้โดยจัดหลักสูตรทบทวนความรู้ด้านการเรียนการสอนตามระยะเวลาที่เหมาะสมให้ก้าวหน้าทันเทคโนโลยี” (อาจารย์ 4)	3. แก้ไขจุดอ่อนที่อาจารย์สาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิตไม่เพียงพอต่อการควบคุมการฝึกงานจิตเวชในช่วงที่ต้องจัดการฝึกงานที่เหลื่อมเวลากัน โดยจ้างอาจารย์สาขาวิชาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิตจากหน่วยงานภายนอกเป็นการเฉพาะกิจ “โควิด-19 ทำให้มีเวลาในการฝึกงานน้อยลง ต้องจัดการฝึกงานแบบเหลื่อมเวลา ทำให้อาจารย์ไม่เพียงพอ ต้องใช้อาจารย์สาขาวิชาอื่นเข้าควบคุมทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน การจ้างอาจารย์เป็นการเฉพาะกิจ น่าจะเป็นทางออกที่ดี” (อาจารย์ 9)
4. พัฒนาจุดแข็งที่อาจารย์สาขาวิชาสุขภาพจิตและจิตเวชมีจำนวนเพียงพอโดยจัดกิจกรรมสร้างขวัญและกำลังใจ และวางแผนการทดแทนอาจารย์ที่เกษียณอายุราชการ “ในสถานการณ์ปกติสาขาวิชาสุขภาพจิตและจิตเวชมีอาจารย์ที่เพียงพอจะต้องสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อป้องกันการสูญเสียกำลังคน และต้องมีการวางแผนการทดแทนอาจารย์ที่เกษียณอายุราชการ” (อาจารย์ 8)	4. แก้ไขจุดอ่อนที่การสื่อสารอาจารย์กับนักศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ เพราะความต่างกันทาง generation โดยเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับ generation ให้กับอาจารย์และนักศึกษา “gen ของเรากับนักศึกษาต่างกัน ทำให้มีปัญหาในการสื่อสาร ควรจัดให้มีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง generation ให้กับอาจารย์และนักศึกษา” (อาจารย์ 5)

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

5. พัฒนาจุดแข็งที่อาจารย์มีสัมพันธภาพที่ดีกับอาจารย์ภายนอกโดยสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับอาจารย์ภายนอก
“อาจารย์เรามีความสัมพันธภาพที่ดีกับอาจารย์ของสถาบันการศึกษาอื่นที่มาฝึกงานที่เดียวกัน ทำให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน วิทยาลัยควรให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพกับอาจารย์ภายนอก” (อาจารย์ 5)
6. พัฒนาจุดแข็งความชอบในการเรียนวิชาการฝึกงานของนักศึกษาโดยจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังการฝึกงานให้เข้มข้นมากขึ้นด้วยการเพิ่มเวลาการประชุมและเชิญหน่วยฝึกงานเข้าร่วมประชุม
“การฝึกงานทำให้ได้ความรู้ที่สมารถนำไปปฏิบัติกับผู้ป่วยได้จริง แต่เราไม่สามารถฝึกได้ทุกประเภทผู้ป่วย การประชุมแลกเปลี่ยนความรู้หลังการฝึกงานทำให้พวกเราได้รับความรู้ที่ครอบคลุม อยากให้การประชุมมีความเข้มข้นมากขึ้นโดยการเพิ่มเวลาและเชิญหน่วยฝึกเข้าร่วมประชุมด้วย” (นักศึกษา 1)
7. พัฒนาจุดแข็งที่กระบวนการจัดการเรียนการสอนใช้กิจกรรมที่หลากหลาย และเลือกใช้อย่างสอดคล้องกับสื่อการเรียนการสอนและเหมาะสมกับผู้เรียน แต่ควรเพิ่มกิจกรรมที่มีความทันสมัยมากขึ้น
“วิชาฝึกงานใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายอยู่แล้ว แต่ยังอยากให้หลากหลายมากขึ้นรองรับสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ เช่น วิดีโอคลิปสถานการณ์ตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริง การสกรีนในท้องปฏิบัติการณ์เสมือนจริงผ่านเครือข่ายสังคมและ Streaming Application สถานการณ์จำลองเสมือนจริง การเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเกม การใช้ VDO Call กับผู้ป่วย การเลือกใช้กิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์นอกจากต้องพิจารณาความสอดคล้องกับสื่อการเรียนการสอนแล้วยังต้องพิจารณาความเหมาะสมกับผู้เรียนด้วย” (อาจารย์ 5)
8. พัฒนาจุดแข็งของการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาก่อนลงพื้นที่การฝึกงานจิตเวชชุมชนที่มีการเชื่อมโยงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกันกับการฝึกงานบนหอผู้ป่วยและการฝึกงานในส่วนอื่น ๆ โดยเพิ่มเวลาให้กับการชี้แจงเพื่อการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาก่อนลงพื้นที่เพื่อความปลอดภัยและประเด็นปัญหาอุปสรรคที่ต้องเผชิญ
“อาจารย์ได้ชี้แจงให้พวกเราารู้ถึงความเชื่อมโยงของการฝึกงานบนหอผู้ป่วยกับการฝึกงานในชุมชน เช่น การใช้ความรู้จาก case study ทำให้พวกเรามองเห็นการปฏิบัติทั้งส่วนที่เหมือนและต่างกัน เห็นภาพรวมของการฝึกงาน ทำให้เตรียมตัวได้ดีขึ้น อยากให้เพิ่มเวลาในการชี้แจงเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขที่นักศึกษาอาจจะเผชิญ” (นักศึกษา 10)
9. ใช้ประโยชน์โอกาสที่มีเครือข่ายทางวิชาการกับวิทยาลัยพยาบาลในสถาบันพระบรมราชชนกและสถาบันอื่น ๆ โดยเข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการหรือเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรม และขยายเครือข่ายความร่วมมือ รวมทั้งใช้เป็นเวทีในการสร้างสัมพันธภาพกับอาจารย์และนักศึกษาต่างสถาบัน
“เรามีเครือข่ายทางวิชาการกับวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก และสถาบันภายนอกอื่น ๆ ทำให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ และการ
5. แก้ไขจุดอ่อนความไม่พร้อมในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาโดยจัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ออนไลน์ และให้ความช่วยเหลือนักศึกษาที่ไม่พร้อมด้านสื่ออุปกรณ์ โดยจัดสื่ออุปกรณ์ให้นักศึกษายืม และสื่อสารให้ผู้ปกครองเห็นความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์
“นักศึกษายังไม่พร้อมกับการใช้เทคโนโลยีแพลตฟอร์มการประชุมออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเฉพาะสำหรับการเรียนรู้ ต้องจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่นักศึกษา และช่วยเหลือนักศึกษาที่ไม่พร้อมด้าน hardware โดยจัดหาอุปกรณ์ให้นักศึกษายืม และสื่อสารให้ผู้ปกครองเห็นความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อให้การสนับสนุนอุปกรณ์” (อาจารย์ 1)
6. แก้ไขจุดอ่อนที่นักศึกษาไม่ชอบการเรียนออนไลน์โดยนำสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีความน่าสนใจ ทำท่าย สนุกและตื่นตัวมาใช้ เช่น การเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเกม (gamification)
“อยากให้ใช้สื่อการเรียนการสอนเหมือนกับการเล่นเกมออนไลน์ เพราะนอกจากจะได้ความรู้แล้วยังสนุก ตื่นเต้น และทำท่าย ช่วยแก้ปัญหาความไม่มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ได้อย่างดี” (นักศึกษา 3)
7. แก้ไขจุดอ่อนความไม่เท่าเทียมกันที่นักศึกษาบางกลุ่มไม่ได้รับการฝึกงานจริง โดยจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมให้กับกลุ่มที่ได้รับการฝึกงานออนไลน์
“Covid-19 ในช่วงแรก แพลตฟอร์มไม่อนุญาตให้นักศึกษาเข้าฝึกงาน ทำให้ต้องฝึกงานออนไลน์โดยใช้ case แห่ง ที่เป็นการนำ case ของนักศึกษาปีที่ผ่านมามาให้นักศึกษาเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งฝึกได้เพียงบางกิจกรรม ต้องหาวิธีการเรียนการสอนเพิ่มเติมให้กับนักศึกษาทุกกลุ่มนี้” (อาจารย์ 6)
- “กลุ่มที่ไม่ได้ฝึกงานจริงบนหอผู้ป่วยต้องฝึกงานแบบออนไลน์โดยใช้ case แห่งซึ่งเป็น case ของนักศึกษารุ่นที่แล้ว ทำให้ฝึกได้ไม่ครบเนื้อหา อยากให้มีการเพิ่มเติมการเรียนการสอนให้พวกเรา” (นักศึกษา 4)
8. แก้ไขจุดอ่อนความไม่เหมาะสมของสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ โดยเลือกใช้เครื่องมือการเรียนการสอนออนไลน์ให้หลากหลายประเภท เลือกใช้แพลตฟอร์มการเรียนการสอนที่เหมาะสม และผลิตสื่อและจัดทำคลังสื่อการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา
“เลือกใช้เครื่องมือการเรียนการสอนออนไลน์ให้หลากหลายประเภทเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น ควรเลือกใช้แพลตฟอร์มการเรียนการสอนเพียงแพลตฟอร์มเดียวเพื่อความประหยัด สะดวก และตรงกับความต้องการของผู้สอนและผู้เรียนส่วนใหญ่ เลือกแพลตฟอร์มที่เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น ระบบ WBSC: LMS สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแนะนำเข้าทรัพยากรการเรียนรู้, Microsoft Teams สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสอนสดผ่านระบบ Video Conference...” (อาจารย์ 5)
- “ควรมีการผลิตสื่อและจัดทำคลังสื่อการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา เช่น การบันทึกการสอนเพื่อรับชมย้อนหลัง” (อาจารย์ 9)
9. แก้ไขจุดอ่อนความไม่พร้อมในการฝึกงานของนักศึกษา โดยเพิ่มเวลาสำหรับเตรียมความพร้อมในการฝึกงานให้เพียงพอต่อความรู้และทักษะที่จำเป็นในการฝึกงาน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาลูกอุปสรรคที่อาจพบได้ระหว่างการฝึกงาน

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง หรือเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรม ควรขยายเครือข่ายให้มากขึ้น รวมทั้งใช้เป็นเวทีในการสร้างสัมพันธภาพกับอาจารย์และนักศึกษาต่างสถาบัน” (อาจารย์ 4)

10. ใช้ประโยชน์โอกาสที่ได้รับการสนับสนุนการฝึกงานจากแหล่งฝึกงานที่เป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ โดยให้การสนับสนุนทางวิชาการกับหน่วยฝึกอย่างสม่ำเสมอ

“วิทยาลัยมีโรงพยาบาลศรีธัญญาเป็นแหล่งฝึกงานที่มีศักยภาพ เพราะเป็นโรงพยาบาลจิตเวชระดับตติยภูมิที่สามารถสนับสนุนผู้ป่วยได้เพียงพอทั้งจำนวนและประเภทผู้ป่วย การให้การสนับสนุนทางวิชาการกับโรงพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้เราได้รับการการสนับสนุนการฝึกงานที่มากขึ้นได้” (อาจารย์ 4)

11. ใช้ประโยชน์โอกาสที่ได้รับการสนับสนุนการฝึกงานจิตเวชชุมชนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยให้การสนับสนุนทางวิชาการกับโรงพยาบาล และจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

“ควรให้การสนับสนุนทางวิชาการกับ รพ.สต. เช่น แนวปฏิบัติการส่งต่อผู้ป่วย การพัฒนา อสม. จะช่วยให้โรงพยาบาลให้การสนับสนุนการฝึกงานจิตเวชชุมชนดียิ่งขึ้น ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพกับโรงพยาบาลด้วย” (อาจารย์ 2)
“อสม.เป็นผู้มีบุญคุณกับพวกเราในการลงชุมชน เราก็ควรให้ของที่ระลึกเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้เขา” (นักศึกษา 4)

12. ใช้ประโยชน์โอกาสที่สภาพแวดล้อมการฝึกงานบนหอผู้ป่วยเอื้อต่อการเรียนรู้จากการได้รับความเป็นกันเองของผู้ฝึกสอนบนหอผู้ป่วย โดยจัดให้มีการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษากับผู้ฝึกสอนบนหอผู้ป่วย

“ที่ ๆ พยาบาลบนหอผู้ป่วยดูแลพวกเราดี ทำให้พวกเรามีความสุขในการฝึกงาน มีความมั่นใจในความรู้ที่ได้รับ เมื่อเสร็จการฝึกจะหาของที่ระลึกให้ เพื่อเป็นการขอบคุณ และสร้างมิตรที่ดีไว้ให้รุ่นน้อง” (นักศึกษา 7)

“เพิ่มชั่วโมงการเตรียมความพร้อมในการฝึกงานให้เพียงพอกับความรู้และทักษะที่จำเป็นในการฝึกงาน รวมทั้งครอบคลุมการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ที่อาจพบได้ระหว่างการฝึกงาน” (อาจารย์ 7)

“เพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับลักษณะของผู้ป่วยจิตเวชแต่ละประเภทโดยศึกษาจาก You tube และมอบหมายกรณีศึกษาให้นักศึกษาได้วางแผนการพยาบาลกับผู้ป่วยให้ครอบคลุมลักษณะผู้ป่วยจิตเวช...” (อาจารย์ 9)

10. แก้ไขจุดอ่อนที่เนื้อหาวิชายังไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนออนไลน์ โดยการปรับแผนการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์

“ต้องปรับเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ตามการปรับแผนการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์...” (อาจารย์ 1)

“การปรับเนื้อหาให้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจนและกระชับ แบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้แต่ละหัวข้อไม่ใช้เวลานานเกินกว่าการมีสมาธิจดจ่อในการเรียน และจัดลำดับของเนื้อหาให้เป็นไปตามลำดับของการเชื่อมโยงการเรียนรู้” (อาจารย์ 4)

11. แก้ไขจุดอ่อนที่กระบวนการเรียนการสอนออนไลน์ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาวิชา โดยการปรับกระบวนการเรียนการสอนเป็นการเรียนการสอนออนไลน์และห้องเรียนแบบออนไลน์ โดยการบูรณาการแนวทางห้องเรียนแบบกลับด้านกับแนวทางการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และการจัดการห้องเรียนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ

“กระบวนการเรียนการสอนออนไลน์ที่จะให้ผลใกล้เคียงกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนคือ การเรียนการสอนออนไลน์และห้องเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการบูรณาการแนวทางห้องเรียนแบบกลับด้านกับแนวทางการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยการจัดการห้องเรียนออนไลน์จะต้องกำหนดความชัดเจนของกรอบเวลา กิจกรรม และสื่อการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง กำหนดกิจกรรมใดเป็นออนไลน์ ออฟไลน์” (อาจารย์ 4)

12. แก้ไขจุดอ่อนที่การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนแบบปกติไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนออนไลน์ โดยรับกลยุทธ์การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและตัดสินผลการเรียนด้วยเกณฑ์การให้คะแนน การสอบออนไลน์ต้องมีวิธีการป้องกันการทุจริต การรั่วไหลของข้อสอบ และความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นจากระบบทั้งจากในส่วนของระบบสอบออนไลน์ อุปกรณ์ที่ผู้เรียนใช้หรือสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการสะท้อนผลการประเมินต้องรวดเร็ว

“ต้องปรับเป็นการวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและตัดสินผลการเรียนด้วยเกณฑ์การให้คะแนน ใช้การวัดผลประเมินผลแบบ 360 องศา โดยประเมินความสนใจในการเรียน ความเข้าใจของการเข้าเรียนและการส่งงาน การร่วมทำงานกลุ่ม และการประเมินจากเพื่อนร่วมห้อง ควรสะท้อนผลการประเมินให้ผู้เรียนรู้โดยเร็ว หรือสะท้อนในทันที ผู้เรียนสามารถติดตามผลการเรียนได้ด้วยตนเอง” (อาจารย์ 1)

“การสอบออนไลน์จะต้องหาวิธีการป้องกันการทุจริต การรั่วไหลของข้อสอบ และความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นจากระบบทั้งจากในส่วนของระบบสอบออนไลน์ และอุปกรณ์ที่ผู้เรียนใช้หรือสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต” (อาจารย์ 4)

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

13. ใช้ประโยชน์โอกาสของความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนวิชาการฝึกงาน โดยส่งเสริมให้อาจารย์ได้ศึกษาความรู้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน “ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว สามารถนำมาช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และสถานการณ์ที่มีเวลาเรียนน้อย เราจะต้อง update ความรู้ให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเพื่อการประยุกต์ใช้รองรับกับสถานการณ์ที่ต้องจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติ” (อาจารย์ 4)
14. ใช้ประโยชน์โอกาสที่แหล่งฝึกงานเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้จากการฝึกงานระหว่างสถาบัน โดยใช้เป็นเวทีของการสร้างสัมพันธ์ภาพกับอาจารย์และนักศึกษาต่างสถาบัน “การประชุม grand conference และ Journal club ที่ รพ.ศรีธัญญา เป็นเจ้าภาพในการจัดเดือนละครั้ง นอกจากจะช่วยให้เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการแล้วยังสามารถใช้เป็นเวทีของการสร้างสัมพันธ์ภาพกับอาจารย์และนักศึกษาต่างสถาบันได้” (อาจารย์ 1)
13. หลีกเลี่ยงอุปสรรคที่เวลาในการฝึกงานลดลง โดยจัดให้มีการเรียนการสอนเพิ่มเติมด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้สื่อการเรียนรู้อาจารย์จำลองเสมือนจริง “เราไม่สามารถเพิ่มเวลาในการฝึกงานได้ต้องใช้การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้วิธีการเรียนการสอนให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติที่ใกล้เคียงกับการปฏิบัติจริง โดยใช้การเรียนการสอน SBL ซึ่งผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนได้หลายรูปแบบ ทั้งการใช้หุ่นที่มีความเสมือนจริงสูง การใช้ผู้ป่วยจำลอง การใช้หุ่นฝึกทักษะเฉพาะ หรือการผสมผสานรูปแบบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน” (อาจารย์ 4)
14. หลีกเลี่ยงอุปสรรคที่แหล่งฝึกงานไม่สามารถจัดประชุมวิชาการรวม (Grand Conference) และการประชุม Journal Club โดยประสานขอให้มีการจัดประชุมแบบออนไลน์ และขอใช้ข้อมูลดีไอการประชุมครั้งก่อนหน้าประกอบการเรียนการสอน “ช่วงโควิดที่แหล่งฝึกงานไม่สามารถจัดประชุม Grand Conference และ Journal Club ได้ ควรประสานขอให้จัดประชุมแบบออนไลน์แทน และขอใช้ข้อมูลบันทึกการประชุมวิชาการประกอบการเรียนการสอน” (อาจารย์ 1)
15. หลีกเลี่ยงอุปสรรคที่นักศึกษาเข้าศึกษาตามความต้องการของผู้ปกครอง โดยรับแก้ไขกระบวนการคัดเลือกนักศึกษาด้วยการวัดความถนัดทางวิชาชีพพยาบาลประกอบการสอบสัมภาษณ์ “นักศึกษาบางคนมาเรียนตามความต้องการของพ่อแม่ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ไม่มีกำลังใจ หรือถึงขั้นรู้สึกท้อแท้ในการเรียน จะต้องคัดเลือกให้ได้นักศึกษาที่มีทั้งความชอบและความถนัด โดยใช้การทดสอบความถนัดทางวิชาชีพพยาบาลประกอบการสอบสัมภาษณ์” (อาจารย์ 9)
16. หลีกเลี่ยงอุปสรรคที่บรรยากาศการฝึกงานที่เคร่งเครียดจากความไม่เป็นกันเองของผู้ฝึกสอน โดยชี้แจงให้นักศึกษารับทราบล่วงหน้าถึงแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่นักศึกษาต้องเผชิญ “บรรยากาศการฝึกงานบนหอผู้ป่วยบางหอที่พยาบาลใจดีกับน้อง ๆ บางหออาจไม่ใช่ ต้องชี้แจงให้นักศึกษารับรู้ในชั่วโมงการเตรียมความพร้อมถึงแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่นักศึกษาอาจเผชิญ” (อาจารย์ 8)
- ที่ ๆ ไม่ค่อย friendly ดูเหมือนมองพวกเราเป็นส่วนที่ทำให้การปฏิบัติงานของเขาล่าช้า ทำให้บรรยากาศการฝึกงานไม่ดีนัก ต้องทำใจ (นักศึกษา 7)
17. หลีกเลี่ยงอุปสรรคที่สถานการณ์การแข่งขันการผลิตบัณฑิตด้านการพยาบาลทำให้แหล่งฝึกงานให้การสนับสนุนวันฝึกงานลดลง โดยจัดให้มีการเรียนการสอนเพิ่มเติมด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ และปรับกิจกรรมการฝึกงาน “คณะพยาบาลศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเอกชนเกิดขึ้นจำนวนมาก และให้ค่าตอบแทนสูงกับแหล่งฝึกงาน ทำให้เราได้รับการสนับสนุนวันฝึกงานลดลง เราจะต้องจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการเรียนรู้ออนไลน์ อาจต้องปรับกิจกรรมการฝึกงาน” (อาจารย์ 7)

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

18. หลีกเลี่ยงอุปกรณ์ความไม่พร้อมของที่บ้านในการสนับสนุนเครื่องมือการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา โดยจัดอุปกรณ์ให้นักศึกษายืม และสื่อสารให้ผู้ปกครองเห็นความจำเป็นของการเรียนออนไลน์

“นักศึกษาบางคนไม่มี notebook สมาร์ทโฟน ต้องจัดหาอุปกรณ์ให้นักศึกษายืม และสื่อสารให้ผู้ปกครองเห็นความจำเป็นของการเรียนออนไลน์ เพื่อให้การสนับสนุนอุปกรณ์กับนักศึกษา” (อาจารย์ 2)

“ไม่พร้อมเรียนออนไลน์เพราะ net ที่บ้านไม่ดี สมาร์ทโฟนก็เป็น version เก่า พ่อแม่ไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนให้ คงต้องยืมจากวิทยาลัย” (นักศึกษา 2)

สรุปแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

1. แนวทางการพัฒนาผู้สอน

- 1.1 การให้การปรึกษาการแก้ปัญหาในเชิงนโยบายของผู้บริหาร
- 1.2 การให้การสนับสนุนทางวิชาการและการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพกับแหล่งฝึกงาน
- 1.3 การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนออนไลน์และการทบทวนความรู้การเรียนการสอน
- 1.4 การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าความรู้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนออนไลน์
- 1.5 การจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ผ่านเวทีการประชุมทางวิชาการ

2. แนวทางการพัฒนาผู้เรียน

- 2.1 การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ออนไลน์
- 2.2 การให้ยืมสื่ออุปกรณ์
- 2.3 การสื่อสารให้ผู้ปกครองเห็นความจำเป็นของการเรียนการสอนออนไลน์
- 2.4 การปรับแก้ไขกระบวนการคัดเลือกเข้ารับการศึกษาดูงานด้วยการวัดความถนัดทางวิชาชีพพยาบาลประกอบการสอบสัมภาษณ์
- 2.5 การจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพิ่มเติมให้กับนักศึกษาในกลุ่มที่ได้รับการฝึกงานออนไลน์

3. แนวทางการพัฒนาเนื้อหาวิชา

- 3.1 การปรับแผนการจัดการเรียนสอนเป็นแบบออนไลน์
- 3.2 การศึกษาความพร้อมการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียนตามการปรับแผนการเรียนการสอน
- 3.3 การปรับเนื้อหาวิชาให้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจนและกระชับ
- 3.4 การจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วย่อยให้แต่ละหัวข้อไม่ใช้เวลานานเกินกว่าการมีสมาธิจดจ่อในการเรียน
- 3.5 การจัดลำดับของเนื้อหาตามลำดับของการเชื่อมโยงการเรียนรู้
- 3.6 การปรับแก้ไขเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่ปรับแก้ไขตามแผนการเรียนการสอน

4. แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน

- 4.1 การปรับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการเรียนการสอนออนไลน์และห้องเรียนแบบออนไลน์
- 4.2 การปรับกิจกรรมการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มฝึกงานหลังการฝึกงานที่ให้นักศึกษาฝึกงานเข้าร่วมประชุม
- 4.3 การปรับกิจกรรมการศึกษาดูงานกิจกรรมกลุ่มบำบัดให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 4.4 การปรับการประชุมวิชาการของแหล่งฝึกงานเป็นการประชุมออนไลน์
- 4.5 การใช้ดีโอบันทึกการประชุมวิชาการครั้งก่อนหน้าประกอบการเรียนการสอน
- 4.6 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4.7 การจัดการห้องเรียนออนไลน์

5. แนวทางการพัฒนาสื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 5.1 การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ

สรุปแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

5.2 การเลือกใช้แพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

5.4 การพัฒนาแหล่งสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนที่เป็นคลังสื่อการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา

6. แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินผล

6.1 การปรับแก้ไขกลยุทธ์การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและตัดสินผลการเรียนด้วยเกณฑ์การให้คะแนน

6.2 การปรับแก้ไขวิธีการสอบโดยใช้การสอบออนไลน์ที่สามารถป้องกันการทุจริต การรั่วไหลของข้อสอบ และความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากระบบ

6.3 การเลือกใช้เครื่องมือการสอบออนไลน์ที่เหมาะสมกับข้อสอบ

6.4 การสะท้อนผลการประเมินที่สามารถให้ข้อมูลป้อนกลับที่รวดเร็วและผู้เรียนสามารถติดตามผลการเรียนได้ด้วยตนเอง

จากตาราง 2 แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนที่กำหนดจากการพัฒนาจุดแข็ง การใช้ประโยชน์จากโอกาส การแก้ไขจุดอ่อน และการหลีกเลี่ยงอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนำมาสังเคราะห์ได้เป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามองค์ประกอบของการเรียนการสอนออนไลน์ 6 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชา กระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจและไม่พึงพอใจต่อผลลัพธ์การเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตในสถานการณ์โควิด-19 ทั้งส่วนที่เป็นคะแนนระหว่างฝึกปฏิบัติและคะแนนการทดสอบหลังฝึกปฏิบัติ สะท้อนให้เห็นว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการเรียนการสอนในส่วนที่ยังไม่เป็นที่พอใจ อย่างไรก็ตาม ในส่วนที่มีความพึงพอใจแล้วก็ต้องรักษาความพึงพอใจไว้หรือพัฒนาให้มีความพึงพอใจมากขึ้น สอดคล้องกับการถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาองค์กรที่ใช้ผลการวิเคราะห์ SWOT เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรจากการพัฒนาจุดแข็ง การใช้ประโยชน์จากโอกาส การแก้ไขจุดอ่อน และการหลีกเลี่ยงอุปสรรค ซึ่งเป็นการพัฒนาองค์กรที่ใช้ประโยชน์จากปัจจัยสถานะแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรที่ครอบคลุมทั้งที่เป็นปัจจัยความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรค เป็นไปตามความหมายของการถอดบทเรียนที่หมายถึง การทบทวนหรือสรุปประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ทำให้เกิดผลอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่เป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถเผยแพร่ศึกษาเรียนรู้ได้ (Duangkao, 2008 และ Yokanit, 2010)

2. บทเรียนที่เป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนที่กำหนดจากการพัฒนาจุดแข็ง การใช้ประโยชน์จากโอกาส การแก้ไขจุดอ่อน และการหลีกเลี่ยงอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตในสถานการณ์โควิด-19 แบ่งได้เป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหาวิชา 4) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับการแบ่งองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ตามแนวคิดของ Sripithakkiat, Piansukmanee, Pichitpatja, & Tangsomchai (2021), Dhammetha (2014) และ Wayo, Charoenkul, Kankayan, & Konyai (2020)

2.1 แนวทางการพัฒนาด้านผู้สอน ประกอบด้วย การให้การปรึกษาการแก้ปัญหาในเชิงนโยบาย การให้การสนับสนุนทางวิชาการและจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์กับแหล่งฝึกงาน การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน

ออนไลน์และการทบทวนความรู้การเรียนการสอน การส่งเสริมการศึกษาความรู้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนออนไลน์ และการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ผ่านเวทีการประชุมทางวิชาการ การให้การปรึกษาการแก้ปัญหาในเชิงนโยบายของผู้บริหารส่งผลให้ผู้สอนสามารถแก้ปัญหาในเชิงนโยบายได้ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความต่อเนื่องและมีขวัญกำลังใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Tupsai & Hongsiri (2022) ที่พบว่าผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจในการปรับทัศนคติต่อการเรียนการสอนออนไลน์ของผู้สอน การให้การสนับสนุนทางวิชาการและจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพกับแหล่งฝึกงานส่งผลให้ผู้สอนได้เพิ่มพูนความรู้ที่ทันสมัยและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยฝึกงาน การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนออนไลน์และการทบทวนความรู้การเรียนการสอนส่งผลให้ผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างทันสมัยและเหมาะสมกับหลักการเรียนการสอน สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Tupsai & Hongsiri (2022) และ Sookong & Srisukvatananan (2021) ที่เสนอให้เตรียมความพร้อมผู้สอนด้วยการจัดฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ การส่งเสริมการศึกษาความรู้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนออนไลน์ส่งผลให้ผู้สอนสามารถใช้และพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ผ่านเวทีการประชุมทางวิชาการส่งผลให้ผู้สอนได้มีโอกาสได้พัฒนาทั้งความรู้และสัมพันธ์ภาพกับผู้สอนต่างสถาบัน

2.2 แนวทางการพัฒนาด้านผู้เรียน ประกอบด้วย การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ออนไลน์ การให้ยืมสื่ออุปกรณ์ การสื่อสารให้ผู้ปกครองเห็นความจำเป็นของการเรียนการสอนออนไลน์ การปรับแก้ไขกระบวนการคัดเลือกนักศึกษา และการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพิ่มเติมให้กับนักศึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกงานจริง การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ออนไลน์เป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยและเทคโนโลยีการเรียนการสอนมีการพัฒนาที่รวดเร็ว สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Sipithakkiat, Piansukmanee, Pichitpatja, & Tangsomchai (2021) ที่พบว่า ทักษะที่ผู้เรียนออนไลน์ควรมีคือ ความรู้ในด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ และทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Digital Literacy) การให้ยืมสื่ออุปกรณ์และการสื่อสารให้ผู้ปกครองเห็นความจำเป็นของการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นแนวทางพัฒนาผู้เรียนที่ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมด้านอุปกรณ์ (hardware) สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Sipithakkiat, Piansukmanee, Pichitpatja, & Tangsomchai (2021) ที่พบว่า ผู้เรียนต้องมีความพร้อมที่จะเรียน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตต้องพร้อม และสถานที่สำหรับการเรียนที่เอื้ออำนวย การปรับแก้ไขกระบวนการคัดเลือกนักศึกษาด้วยการวัดความถนัดทางวิชาชีพพยาบาลประกอบการสอบสัมภาษณ์ ทำให้กับผู้เรียนที่มีความชอบและความถนัดในวิชาชีพพยาบาล ส่วนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพิ่มเติมให้กับนักศึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกงานจริง ทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในการศึกษา

2.3 แนวทางการพัฒนาด้านเนื้อหาวิชา ประกอบด้วย การปรับแผนการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ การศึกษาความพร้อมการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียน การปรับเนื้อหาวิชา การจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย การจัดลำดับของเนื้อหา และการปรับแก้ไขเวลา การปรับแผนการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์เป็นการปรับแผนการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ ส่งผลให้ต้องมีการปรับทั้งเนื้อหาวิชา สื่อ กิจกรรม และรูปแบบการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนออนไลน์ การศึกษาความพร้อมการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับสื่อและกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ ในส่วนของแนวทางการพัฒนาที่เป็นการปรับเนื้อหาวิชา ประกอบด้วย การปรับเนื้อหาให้อ่านเข้าใจง่ายชัดเจนและกระชับ การจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้แต่ละหัวข้อไม่ใช้เวลานานเกินกว่าการมีสมาธิจดจ่อในการเรียน การปรับแก้ไขเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่ปรับ และการจัดลำดับของเนื้อหาตามลำดับของการเชื่อมโยงการเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนรู้อามีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ Chula Communication Center (2021), Pinyosinawat (2020) และ Sipithakkiat, Piansukmanee, Pichitpatja, & Tangsomchai (2021) ที่ให้เสนอว่า การปรับเนื้อหาวิชาที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นการปรับเนื้อหาวิชาตามโครงสร้างการเรียนการสอนปกติ แต่ปรับเนื้อหาให้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน กระชับ ทันสมัย แบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ จัดลำดับของเนื้อหาตามลำดับของการเชื่อมโยงการเรียนรู้ และปรับแก้ไขเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหา

2.4 แนวทางการพัฒนาด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การปรับปรุงแบบการจัดการเรียนการสอน การปรับกิจกรรมการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังการฝึกงาน การปรับกิจกรรมการศึกษาดูงาน กิจกรรมกลุ่มบำบัด การปรับการประชุมวิชาการของแหล่งฝึกงาน การใช้วิดีโอบันทึกการประชุมวิชาการประกอบการเรียนการสอน การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดการห้องเรียนออนไลน์ การปรับปรุงแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการบูรณาการการเรียนการสอนออนไลน์กับห้องเรียนแบบออนไลน์ เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นกระบวนการที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนที่เป็นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์วิกฤติ โดยงานวิจัยของ Kaosiyakorn (n.d.) ที่พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ที่เหมาะสมคือการใช้แนวทางและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ใช้การเรียนการสอนออนไลน์และห้องเรียนแบบออนไลน์ การปรับกิจกรรมการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังการฝึกงานโดยการเชิญหน่วยฝึกงานเข้าร่วมประชุม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้เนื่องจากผลการเรียนรู้ได้รับการตรวจสอบยืนยันจากผู้ให้การฝึก การปรับกิจกรรมการศึกษาดูงานกิจกรรมกลุ่มบำบัดโดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้เนื่องจากเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การปรับการประชุมวิชาการของแหล่งฝึกงานเป็นการประชุมออนไลน์เป็นกระบวนการที่ต้องปรับตามสถานการณ์วิกฤติที่ไม่สามารถจัดแบบเผชิญหน้า การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเลือกใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นแนวทางการพัฒนาที่สามารถสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนเนื่องจากเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ ที่ตรงกับยุคของผู้เรียน ส่วนการจัดการห้องเรียนออนไลน์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์และห้องเรียนแบบออนไลน์ เนื่องจากทำให้เกิดความชัดเจนของการเรียนการสอนเกี่ยวกับเวลา กิจกรรม สื่อ และประเภทกิจกรรมของการเรียนในห้องเรียนออนไลน์ในแต่ละครั้ง

2.5 แนวทางการพัฒนาด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ การเลือกใช้แพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาแหล่งสนับสนุนสื่อ การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจเป็นแนวทางการพัฒนาที่เป็นไปตามหลักการของการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ต้องเป็นสื่อที่น่าสนใจ ทำท่าย สนุก ตื่นเต้น ซึ่งสื่อการเรียนรู้ออนไลน์เป็นสื่อที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีให้เลือกอย่างหลากหลายเพราะเป็นสื่อที่มีการพัฒนาที่รวดเร็วตามการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Sipithakkiat, Piansukmanee, Pichitpatja, & Tangsomchai (2021) ที่พบว่า สื่อการเรียนรู้ที่ดีต้องที่สามารถดึงดูดใจ ดึงดูดและกระตุ้นผู้เรียนได้จะต้องมีความน่าสนใจ แปลกตา การใช้แพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน เป็นแนวทางการเลือกใช้แพลตฟอร์มเดียวที่ตรงกับความต้องการของผู้สอนและผู้เรียน เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน และสามารถใช้ได้หลายแอปพลิเคชัน เป็นการเลือกใช้ที่ได้ประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Bovornwatcharaset & Somanandana (2021) ที่พบว่า การนำสื่อการเรียนการสอนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับสาระวิชา กิจกรรม และระดับความสามารถของผู้เรียน ส่วนการพัฒนาแหล่งสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญ เพราะช่วยให้มีสื่อใช้ได้หลากหลายและเพียงพอ รวมทั้งสามารถเข้าถึงสื่อได้ทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Tupsai & Hongsiri (2022) ที่พบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ทำได้โดยสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้สอนผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยจัดให้มีการอบรมการจัดทำสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ และข้อค้นพบของ Sipithakkiat, Piansukmanee, Pichitpatja, & Tangsomchai (2021) ที่พบว่า สื่อการเรียนรู้ที่ดีผู้เรียนต้องสามารถเข้าถึงได้ด้วยตนเอง ง่ายและสะดวก ดังนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการผลิตสื่อและจัดทำคลังสื่อการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา

2.6 แนวทางการพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย การปรับแก้ไขกลยุทธ์การวัดและประเมินผล การปรับแก้ไขการสอบ การเลือกใช้เครื่องมือการสอบ และการสะท้อนผลการประเมิน การปรับแก้ไขกลยุทธ์การวัดและประเมินผลเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามการปรับเปลี่ยนของแผนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดย

ใช้การประเมินตามสภาพจริงและตัดสินผลการเรียนด้วยเกณฑ์การให้คะแนน สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Bovornwatcharaset & Somanandana (2021) และ Sipithakkiat, Piansukmanee, Pichitpatja, & Tangsomchai (2021) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์จะต้องมีการปรับแก้ไขแบบแผนของการวัดและประเมินผลโดยปรับรูปแบบการประเมิน มาตราวัด วิธีการสอบ ช่องทางการสอบ เครื่องมือการสร้างแบบสอบ การสะท้อนผลการประเมิน การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง การปรับแก้ไขการสอบเป็นการสอบออนไลน์เป็นแนวทางการพัฒนาที่มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นการสอบที่มีวิธีการป้องกันการทุจริต การรั่วไหลของข้อสอบ และความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากระบบ สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Bovornwatcharaset & Somanandana (2021) และ Sipithakkiat, Piansukmanee, Pichitpatja, & Tangsomchai (2021) ที่พบว่า จะต้องมีการป้องกันการทุจริตเมื่อมีการทดสอบในรูปแบบออนไลน์โดยการเลือกใช้แอปพลิเคชันที่เหมาะสมกับข้อสอบและสามารถป้องกันการทุจริตได้ ส่วนการสะท้อนผลการประเมินที่มีประสิทธิภาพเป็นการรายงานผลการประเมินที่สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับที่รวดเร็วและผู้เรียนสามารถติดตามผลการเรียนได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Bovornwatcharaset & Somanandana (2021) และ Sipithakkiat, Piansukmanee, Pichitpatja, & Tangsomchai (2021) ที่พบว่า การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนออนไลน์ควรเน้นประเมินผลหลังการเรียนรู้ในระดับบุคคลที่ผู้เรียนสามารถติดตามผลผู้เรียนได้ด้วยตนเองโดยมีระบบการติดตามทั้งในระหว่างและสิ้นสุดการเรียน

การนำผลการวิจัยไปใช้

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอื่น ๆ นำแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต และวิชาปฏิบัติการพยาบาลอื่น ๆ ในสถานการณ์วิกฤติที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบ on-site ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาติดตามการนำแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตไปใช้ และการศึกษาการนำแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตในลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Hybrid/Blended) เนื่องจากสถานการณ์เข้าสู่การเรียนการสอนแบบปกติแล้ว

References

- Basilaia, G., Dgebuadze, M., Kantaria, M. & Chokhonelidze, G. (2020). Replacing the Classic Learning Form at Universities as an Immediate Response to the COVID-19 Virus Infection in Georgia. *International Journal for research in Applied Science and engineering Technology*, 8, III.
- Bovornwatcharaset, R. & Somanandana, V. (2021). The Study of Instruction during Covid-19 for Students with Low Academic Achievement. *Journal of Research and Development in Special Education*, 10(2), 121-135. (in Thai)
- Buason, R. (2008). *Educational Qualitative Research*. Bangkok: Kasamai.Chula Communication Center. (2021). *6 Tips for Effective Online Teaching*. Retrieved December 19, 2022 from <https://www.chula.ac.th/news/40851/> (in Thai)

- Duangkao, R. (2008). *A system and a Mechanism for Supporting Parent Involvement in Children's Enhancement*. Bangkok: Office of the Education Council. (in Thai)
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2020). *Handbook and Guidelines of Higher Education Institutions in Teaching and Learning Management*. Retrieved December 19, 2022 from <https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#inbox?projector=1> (in Thai)
- Ministry of Public Health. (2020). *Handbook for Schools in Preventing the Spread of COVID-19*. Nonthaburi: Department of Health Ministry of Public Health. (in Thai)
- Ongcharoen, P. (2017). *Lessons Learned from Government Sector Project Management*. Bangkok: Together Edutainer. (in Thai)
- Pinyosinawat, P. (2020). *How to Organize Teaching and Learning in the Situation of COVID-19: From Lessons Learned Abroad to Learning Management in Thailand*. Retrieved March 20, 2020 from www.tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic (in Thai)
- Sarabun, S., Suthiruangwong, P., Wapet, S., Kositpokin, S., Phusiri, P., Koomkrong, T., et al. (2011). *Handbook for Taking Lessons Learned in Agricultural Extension Work*. Bangkok: Agricultural Extension Research Development Group, Department of Agriculture Extension. (in Thai)
- Sipithakkiat, A., Piansukmanee, S., Pichitpatja, P. & Tangsomchai, C. (2021). *Lessons Learned about Teaching and Learning during the COVID-19 Pandemic at Chiang Mai University*. Chiangmai: Teaching and Learning Innovation Center, Chiang Mai University.
- Sookong, T. & Srisukvatananan, P. (2021). A Study of Learning and Teaching Management during the Covid-19 Pandemic and the Covid-19 Relief of Phra Nakhon Si Ayutthaya. *Journal of Research and Development in Special Education*, 10(1), 93-108. (in Thai)
- Thammetha, T. (2014). *E-Learning: from Theory to Practice*. Bangkok: Office of the Higher Education Commission. (in Thai)
- Thongkao, T. (2020). New Normal Based Design in Education: Impact of COVID-19. *Journal of Teacher Professional Development*, 1(2), 1-10. (in Thai)
- Tupsai, U. & Hongsir, Y. (2022). The Online Learning Management During the Covid-19 Pandemic of Foreign Languages Department At Anubanloe School, Loei Province. *Mahidol Integrated Social Science Journal*, 2(4), 37-43. (in Thai)
- Wayo, W., Charoennukul, A., Kankayan, C. & Konyai, J. (2020). Learning Under the COVID-19 Epidemic: Concepts and Applications of Teaching and Learning Management. *Regional Health Promotion Center 9 Journal*, 14(34), 285-298. (in Thai)
- Yokanit, P. & Sangraksa, N. (2010). Lesson Learned from Learning Community Health Care of Nongsarai District, Phanomthuan, Khanchanaburi. *Journal of Education Silpakorn University*, 2(1), 132-140. (in Thai)